

D ů v o d y:

Zmateční stížnost spatřuje důvod zmatečnosti dle Šu 281 čís. 9 a) tr. ř. v tom, že nalézací soud, ačkoliv přijímá za prokázáno, že stěžovatel jest majetným a má dostatečné krytí pro zadržený obnos, postavil se na stanovisko, že přes to dopustil se zločinu zpronevěry, poněvadž prý stěžovatel neměl pohotově obnos, kterým by zadržená částka byla bývala ihned kryta. Tento názor jest prý mylným, jelikož judikatura stojí na tom stanovisku, že v takovém případě, kde majetkové poměry obžalovaného jsou takovými, že může krýtí zadržený obnos, je pachatel beztrestným. Judikatura prý nevyžaduje, aby pachatel měl dostatečné h o t o v é p e n í z e, nýbrž vyžaduje vůbec, aby majetkové poměry pachatelovy byly takovými, aby připouštěly krytí zadrženého obnosu. Stížnost je na omylu. Úplně nemístně cituje rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu vídeňského čís. sb. 3860/1912, které výslovně beztrestnost pachatelovu činí závislou na tom, že jsou majetkové poměry pachatelovy takovými, že »k d y k o l i« jest s to, aby k příkazatelově žádosti částku, k vlastním účelům upotřebenou, nahradil aneb i h n e d dostál převzaté povinnosti, zboží, příkazatelem již zaplacené, dodatí. O tom však, že stěžovatel k d y k o l i mohl svěřenou mu částku K-ovi odevzdati, v tomto případě nelze mluvit. Správně poukazuje nalézací soud v tom směru k tomu, že majetek obžalovaného pozůstává jen z domku a polí, což vylučuje možnost, aby stěžovatel mohl k d y k o l i a i h n e d K-ovu příkazu vyhověti. Právem tedy soud nalézací podřadil čin stěžovatelův skutkové podstatě zločinu podle Šu 181 tr. zák.

Čís. 1583.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Zda jde v určitém případě o mimořádné poměry válkou vyvolané, nelze posuzovati dle všeobecného stavu tržních a hospodářských poměrů, nýbrž dle zvláštních okolností případu.

Nelze požadovati na prodávateli, by svůj výhodný nákup přenesl na kupitele.

(Rozh. ze dne 31. března 1924, Kr II 594/23.)

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě ve Znojmě ze dne 23. října 1923, jímž byl obžalovaný podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin podle Šu 7 odstavec třetí zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nalézací soud odmítá použití zákona o válečné lichvě na skutek obžalovaného z důvodu, že dnešní tržní a hospodářské poměry jsou již úplně ustálené, že nelze již mluvit o poměrech válkou vyvolaných a že

nelze tudíž říci, že obžalovaný, ač požadoval a dal si poskytnouti za kúzle cenu zřejmě přemrštěnou, jednal využívaje oněch poměrů. Právem napadá zmateční stížnost veřejného obžalobce názor, jímž se nalézací soud takto řídil, jako právně pochybený důvodem zmatečnosti čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř. Pokud jest zákon v platnosti, nelze důvodně popřít, že dle směřodatného náhledu zákonodárce jsou tu ještě předpoklady, které daly podnět k vydání zákona a jejichž neblahému vlivu čelí zákon zákazy činů, umožňujících nebo sesilujících nepříznivý vliv oněch předpokladů na zákonem chráněné zájmy obyvatelstva. Podnětem k vydání zákona o válečné lichvě a předmětem obranných, potírajících, zdolávajících snah jeho byla válkou vyvolaná změna poměrů, na nichž závisí zásobování obyvatelstva předměty potřeby. Při této změně nejde toliko o objektivní úkazy, nejde toliko o to, že výroba a dovoz klesly, že i v dopravě nastaly různé omezení a poruchy, které ztěžovaly, ba částečně znemožňovaly zásobování krajů, v nichž vyskytl se nedostatek toho neb onoho druhu zboží, z jiných krajů, v nichž ho byl poměrný nadbytek; dále, že nepříznivý stav tuzemské měny bránil dostatečnému dovozu zboží určitých druhů z cizích států, z nichž bylo v době mírové dováženo, a že rozpadnutím se rakouského státu stala se obtížnější distribuce zásob předmětů potřeby, jak se prováděla mezi částmi onoho státu. Podstatného významu jsou též momenty osobní. Strachem, v době války a v první době po válce všeobecným, že nabídka bude příště ještě spořejší a zdrženlivější, a obavou, že ceny dále stoupnou, odvyklo obyvatelstvo neb alespoň značná část jeho tomu, by vyhledalo vždy nejlacinější pramen nákupu, a stalo se ochotným, použití ihned první naskytnuvší se příležitosti k nákupu, třebaže se mu jest uvoliti v cenu přemrštěnou. Z oné obavy a z této třebaže neprozřetelné ochoty spotřebitelstva může i nadále kořistiti alespoň část osob na výrobě a převodu zboží z výroby do spotřeby účastněných, jež uvolněním soutěže za války si zvykly, těžiti ze stísněné nálady spotřebitelstva pro svůj prospěch více, než v době mírové bylo možno a v řádném obchodě obvyklo. Takové poměry, v podstatě jiné než v míru, jsou zde též nyní dle předpokladu zákonodárce, jenž by jinak onen zákon byl již zrušil. Arciž předpokládá ustanovení Šu 7 využitkování mimořádných poměrů válkou vyvolaných. Předpokládá se tedy, že pachatel jest si vědom, že takové poměry tu jsou a činí spotřebitele ochotným k uvolnění se v cenu zřejmě přemrštěnou. Zdali tomu tak jest v určitém případě, nelze posuzovati dle všeobecného stavu tržních a hospodářských poměrů, nýbrž jen dle zvláštních okolností případu, to jest dle toho, jaké byly v době činu co do druhu zboží, o jaké jde, poměry ve výrobě, obchodě a poptávce, jak všeobecně tak v okrsku, kde se trestný čin stal, a co mohlo účinkovati na rozhodování se spotřebitele ohledně nákupu a ceny v poměru jeho k pachateli. O těchto poměrech však nalézací soud vůbec neuvažuje, ponechávaje ve svých právních úvahách zejména stranou otázku, zda nepoukazuje skutečnost, že se odběratel obžalovaného uvolil v cenu, dle zjištění rozsudkového zřejmě přemrštěnou, a další tvrzení obžalovaného, že bylo k vypátrání příležitosti nákupu třeba dalekých cest, k takovým okolnostem, jež by bylo podřaditi zákonnému pojmu mimořádných poměrů válkou vyvolaných. Popíraje

povšechně trvání mimořádných poměrů válkou vyvolaných a neuvažuje o tomto pojmu s hlediska zvláštních okolností případu vykládá si napa- dený rozsudek zákon nesprávně. Sprošťující jeho výrok, opírající se o pochybený výklad zákona, je zmatečným dle čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř. a bylo jej zrušiti. Zjištěné skutečnosti nestačí při správném vý- kladu zákona, aby bylo rozhodnuto již nyní ve věci samé.

Dlužno připomenouti, že dalo-li se zcizení předmětu potřeby za cenu nízkou, skutečnou hodnotou jeho neodůvodněnou, na základě urči- tých okolností, které se sběhly v osobě prodávajícího neb kupujícího a znamenají pro prodávajícího snad ztrátu, pro kupujícího pak náhod- nou osobní výhodu, nelze ovšem na tomto rozumně požadovati, by při dalším zcizení poskytl novému nabyvateli (spotřebiteli) touž výhodu, které se jemu bylo dostalo.

Čís. 1584.

Omyl pachatelův o ceně odevzdané věci jest s hlediska Šu 2 písm. e) tr. zák. závažným jen tehdy, měl-li omylem za to, že cena je nižší, než hranice, rozlišující zločin od přestupku a byla-li by ho znalost pravé ceny zdržela od protizákonného skutku, k němuž úmysl jeho směřoval.

(Rozh. ze dne 31. března 1924, Zm II 24/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu ve Znoj- mě ze dne 6. prosince 1923, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem krádeže podle §§ 171, 173, 176 II. c) tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost dovolává se číselně zmatku čís. 5 a čís. 10 Šu 281 tr. ř. Než její důvody nedoličují, že jest některý skutkově zjišťovací vý- rok nalézacího soudu stížen některou z formálních vad v čís. 5 Šu 281 tr. ř. vypočtených, obzvláště vadou naprostého nedostatku důvodů. Ve- škeré vývody stížnosti dokazují výhradně, že odsuzující výrok prvního soudu jest právně pochybeným, ježto v rozhodovacích důvodech nedo- stává se zjištění určitého a jasného vědomí stěžovatelova, skutkovou podstatou zločinu krádeže podle §§ 171, 173, 176 II písm. c) tr. zák. předpokládaného, že cena odcizeného magnetu převyšuje 50 a 200 Kč. Stížnost uplatňuje tedy věcně jediný zmatek hmotněprávní dle čís. 10 Šu 281 tr. ř. Avšak nelze této námitce přisvědčiti. Zlý úmysl jakýmkoliv zločinem předpokládaný musí ovšem obsahovati veškeré skutkové známky, zákonem pro tu kterou skutkovou podstatu zločinnou stano- vené. Než úmysl pachatelův, odnítí z držení jiné osoby bez jejího svo- lení pro svůj užitek určitou cizí věc movitou, směřuje logicky nutně k odnětí hodnoty, jakou dotčená věc objektivně má. Směr vůle pacha- telovy i k hodnotě věci se vztahující není ovšem zlým úmyslem po roz- umu Šu 1 tr. zák. tehdy, je-li zlý úmysl vyloučen z některého z důvodů v Šu 2 tr. zák. vyjmenovaných, nanejvýš tehdy, udál-li se u pachatele ta- kový omyl, pro který nebylo mu lze shledati v skutku zločin. Omyl musí